

סנהדרין נט

שווערד

1. המאור תשס"ו 73-86

...המושג של מתן תורה צריך ביאור. כשאדם נותן מתנה לחבירו, הרי אין לנותן שום בעלות בחפץ עוד, והמקבל קנה את החפץ לגמרי. לכן הלשון של מתנה אינו שייך להעברת חכמת התורה, שאין המעביר את החכמה חסר כלום כשנותנו לשני. הלוא לאחר שהעביר את החכמה, שניהם יש להם חכמה זו.¹ החשיבות של מתן תורה לא היתה נתינת חפץ מסויים, אלא הדברים שנכתבו בתורה הרי הם התורה, ולא שייך לתת אותם במתנה. אי אפשר לתת דבר שאינו מוחש.

וכדי להחזיק קושיא זו, יש לדעת שכמו כן אי אפשר לגזול דבר שאינו מוחש. ועיין בסנהדרין (נט). דאיתא "ואמר רבי יוחנן עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה ולא להם וליחשבה גבי שבע מצות מאן דאמר מורשה מיגזל קא גזיל לה." כלומר, שגוי שעוסק בתורה חייב מיתה משום שעבר על גזל, שרק ניתנה תורה לישראל. ובהגהות יעב"ץ הקשה כעין קושייתנו "נ"ב יש לדקדק מה ענין גזל והלא אין גזל אלא כעין ויגזל את החנית מיד המצרי דחסריה מידי. והא לא דמי מה אנו חסרים אם עוסק בה כלום לקח התורה מידינו בכך." כלומר, שלא שייך לגזול תורה שאין גזל אלא כשהנגזל חסר משהו. אבל בתורה, אם הגוי לומד אין לנו חסרון בתורה, שהרי עדיין יש לנו את התורה. ותיריך "וי"ל דעוסק בתורה היינו שיושב ודורש בה ומפרש סתומותיה ומה שהיה ראוי לישראל לאמרו וקדם הוא וזכה היינו ודאי כעין גזילה." כלומר, שאם גוי עוסק בתורה ומחדש חידושים בתורה, הרי חסר לנו במה שאם הישראל מחדשו, אינו עוד חידוש, ולכן הוא כעין גזל.

ועיין ביד דוד (לסנהדרין שם) שהביא שהרמב"ם השמיט הדין שגוי שעוסק בתורה חייב מיתה ושהנו"כ הקשו למה השמיט דין זה. ותיריך היד דוד, שהרמב"ם סובר שלא שייך לגזול את התורה משום שאין חסרון בישראל בכך, וכקושיית היעב"ץ.

ולגבי מתן תורה, הקושיא עדיין עומדת, שבמתנה הרי הנותן חסר משהו, ובמתן תורה לא היה הקב"ה חסר משהו שעדיין יש לו את התורה. ועוד שלא שייך לומר שחסר לו הכח לחדש דברי תורה שזהו דבר תמוה. וא"כ מהי הכוונה במושג של מתן תורה...

ועפ"ז יש להבין הלשון של "מתנה" בנוגע לתורה. הלשון מתן תורה אינה מורה על עצם העברת המצוות לכלל ישראל. הלשון מתנה מורה על מסירות הבעלות על התורה, שבאמת, הקב"ה נתן לנו הבעלות על התורה. ונתינה זו היא נתינה שהנותן חסר כביכול. ע"י נתינה זו, הבעלות על התורה יצתה מרשות הב"ד של מעלה ונכנס לרשות ב"ד של מטה.² ...

2. ט"ז אורח חיים סימן מז

(א) ברכת התורה צריך ליזהר וכו'. ... שהתורה אינה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה דהיינו שעוסק בפלפול ומשא ומתן של תורה כמ"ש על בחקותי תלכו ע"מ שתהיו עמלים בתורה משא"כ באותם שלומדים ד"ת מתוך עונג ואינם יגעים בה אין התורה מתקיימת אצלם ע"כ אמר ולא הלכו בה ר"ל שלא עסקו בהלכות התורה דרך משא ומתן של פלפול המתייחס להליכה כמ"ש וזהו שלא ברכו בתורה תחלה **כי הברכ' היא לעסוק בד"ת דרך טורח דוקא** ...

3. העמק דבר על דברים פרק לג פסוק ד

(ד) תורה צוה לנו משה מורשה. כמה נעשה כ"ז שישאל חביבים הם. ע"י תורה צוה לנו משה. היינו חלק פלפולה של תורה שנתנה מתחלה למשה כמו שנתבאר בראש הספר שבערבות מואב נתנה לישראל. והזהירונו ע"ז בכל משנה תורה. מש"ה כתיב צוה לנו משה. והכי נתפרש לעיל ד' מ"ד פסוק וזאת התורה אשר שם משה. וכמש"כ עוד לעיל א' ג' בפסוק זכרו תורת משה עבדי. והכי דעת חז"ל במקרא שאנו עומדים כמבואר בסנהדרין דצ"א ב'. אר"י א"ר כל המונע הלכה מפי תלמיד כאלו גוזלו מנחלת אבותיו. שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב מורשה היא לכל ישראל מששת י"ב. הרי דאינו מפרש המונע מקרא מאדם בישראל. אלא הלכה מתלמיד שיש בו כח לשמוע ולהבין. **וכן דרשו שם דנ"ט אר"י עובד כוכבים שעוסק בתורה ח"מ שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה. וזה לא מיירי אלא עוסק דמשמעו בעומק הלכה ומוסיף לקח**

¹ עיין במהר"ץ חיות (ברכות ה:): במש"כ הגמ' (שם) "ואין אמת אלא תורה שנאמר אמת קנה ואל תמכור" שכתב: נ"ב הכוונה דלכאורה אינו מובן כיון שאומר שאל ימכרו באמת א"כ ממי יקנה. וע"כ הכוונה ע"ד שאמרו חז"ל בתנחומא פ' תרומה כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו שבשאר סחורה אם עושה חליפין יש לזה החפץ של זה משא"כ אם למד איש את חבירו ענין אחד למען שילמוד חבירו עמו ענין אחר א"כ לכל אחד שני ענינים בידו וכן כאן אומר לו שיקנה האמת אשר אין אפשרות למכור דאפילו אם לומד לאחר נשאר ענין שמור בידו והיינו תורה דאין אפשרות במכירה.

² וזהו מה שהסביר היד דוד הטעם למה לדעת הרמב"ם גוי שלמד תורה אינו חייב מיתה, משום שא"א לגזול את התורה. ולפי זה ניחא שכל הענין של נתינה אינו שייך אלא לבעלות של תורה, והגוי אינו יכול לגזול בעלות זו. ולגבי לימוד התורה עצמה אין גזל שאף אם ילמוד הגוי תורה, אין הישראל חסר מידי.

כמש"כ הט"ז באו"ח סימן מ"ט. וכמש"כ בס' ויקרא י"ח ה' באורך ובביאור. והכי משמעות הכתוב לפי הפשט. שהתורה אשר צוה לנו משה. היא מורשה קהלת יעקב. כמו ירושה שמגעת בלי עמל עצמו. כך מגיע זכות עיונה ש"ת שת"ח עמלים בה. בירושה לקהלת יעקב שהן המה המון עם ה' מחמת שכח העיון א"א אם לא שמחזיקים את העמל בה בלי שום דאגת פרנסה. ובזה גם המחזיקים זוכים בה ובזכותה וכדאי' פ' מקום שנהגו כל המטיל מלאי לכיס של ת"ח זוכה ויושב בישיבה של מעלה. שנאמר כי בצל החכמה בצל הכסף. ...

4. מרגלויות הים

כב. דאריב"ח כל מצוה שנאמר לב"נ ונישנית בסיני כו. ואנו אין לנו אלא גיה"נ כו. בחדר"י כ' איכא למתמה היכי קרי לגיה"נ נאמרה לב"נ ולא נשנית בסיני הא מעיקרא לבני ישראל בלבד איתמר דהא כתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גה"נ, אבל שאר ב"נ אינם בכלל האיסור, וכיון שכן אפי' אם שנאה הכתוב לא היה בדין לחייבם, וי"א דודאי אין ב"נ בכלל ומיהו נאמר לבני ישראל שנשתיירו במצרים ועמדו שם והולידו בנים ולא רצו לקבל עליהם מצות שאם נאמרה בסיני לזה ולזה נאמרה ואותם בנים שהולידו משומדים מצווים על גיה"נ אבל אם לא נאמרה בסיני לישראל נאמר כלומר לאותם שקיבלו תורה בהר סיני אבל לאותם שלא קבלו עליהם מצות אינו כו' דאישתקליא ההיא מצוה מנייהו [למש"כ הרבינו יונה בנשתיירו במצרים ולא רצו לקבל עליהם מצות כו' יעוין בתרגום יוב"ע שמות י"ד ג עה"פ ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם במדבר, ואמר פרעה לדתן ולאבירים בני ישראל דמשתייירו במצרים כו' ויתכן שכמוהם נשתיירו עוד כמה גם אח"כ, ועי"ל לפמ"ש לק' צ"ב ב מתים שהחיה יחזקאל עלו לא"י ונשאו נשים והולידו בנים ובנות כד מאן נינהו אלו בני אפרים שמנו לקץ וטעו... והנה אלו לא היו בסיני ואם אחד מהם לא יהיה מקבל על עצמו עול כל המצות אעפ"כ היה אסור בגיה"נ), ואיכא למ"ד דאע"ג דבקרא כתיב בני ישראל מ"מ בני נח בכלל והאי דקאמר בני ישראל משום דבדידהו הוה מילתא...

5. ספר קובץ שמועות - מסכת חולין אות כג

לג ע"א תוד"ה אחד נכרי ואחד ישראל מותרין בו. משמע דליכא מידי דלישראל שרי ולנכרי אסור. ותימה דבפ' ד"מ פריך והא איכא יפ"ת, ומשני שאני נכרים דלאו בני כיבוש נינהו, וה"נ שאני נכרים דלאו בני שחיטה נינהו. **מבואר דס"ל דהא דליכא מידי וכו' אי"ז בגדר סיבה לומר דההיתר לישראל הוא גורם שיהא מותר גם לנכרי, אלא הוא סימן בעלמא ואותה הסיבה בעצמה שגורמת היתר לישראל גורמת ג"כ היתר לנכרי.** ולכן מקשו שפיר דנימא שאני נכרים דלאו בני שחיטה נינהו. ובאמת לפי סברתם ה"ל להתוס' להאלים קושייתם, דע"כ מפרסת לא שייכא בהך כללא דליכא מידי וכו', דאל"כ יקשה דאדשרית מפרסת לנכרי משום הך כללא נאסרהו אף לישראל, שהרי בסנהדרין שם אמרין, כל מצוה שנאמרה לב"נ ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לב"נ, ופריך אדרבה מדלא נשנית בסיני לב"נ נאמרה ולא לישראל, ומשני ליכא מידי וכו', ופירש"י שכשיצאו ישראל מכלל ב"נ להתקדש יצאו ולא להקל עליהם. וא"כ ה"נ אם ישראל מותרים במפרסת נמצאו יוצאים מכלל ב"נ להקל עליהם, אלא ע"כ צ"ל דכיון דהשחיטה מתרת אי"ז קולא, דלפני מ"ל לא היה דין שחיטה, ואילו היה דין שחיטה היתה מתרת, וכמו"כ אילו היה דין שמיטה בב"נ היתה ג"כ מתרת. וה"ז דומה למה שאשה ניתרת בגט בישראל ולא בב"נ, דל"ש למיפרך מי איכא מידי וכו', דשאני נכרים דלאו בני גירושין נינהו. אמנם מפירש"י לקמן ק"ב שכתב דשחיטה מכשרא ליה מפרסת לב"נ מיגו דמכשרא ליה לישראל דליכא מידי וכו', מבואר דההיתר לישראל הוא סיבה הגורמת היתר לנכרי משום מיגו. וצ"ל דס"ל לרש"י דתרתו איכללו ביה בהך כללא דליכא מידי וכו', סימן וסיבה. ומיושב לפ"ז קושיית התוס', דהכא במפרסת יש מיגו, אבל התם בפי"ת הא לא שייך הך מיגו דהרי נכרים לאו בני כיבוש נינהו ויפ"ת שלהם אסורה אף לישראל:

6. יד רמה על סנהדרין דף נט/א

ומקשינן תוב והרי פחות משוה פרוטה דלישראל שרי משום גזל, דבר מחילה הוא, ולגוי אסיר, ומשמע דלא סבירא לן כדרב פפא (שם) דסבר לאוקומי כיוצא בו דגזל בפחות משוה פרוטה ותני עלה ישראל בישראל אסור. ואי בעי תימא אפי' תימא כרב פפא התם קא מיירי לכתחילה והכא קא מיירי בדיעבד דאי גזיל ליה פחות משוה פרוטה אי הגולן ישראל הוא שרי ליה לאחזוקי ביה ואי גוי הוא אסיר ליה לאחזוקי ביה, מיהו פשטא דשמעתא לא משמע אלא לכתחילה ...

7. רמב"ם הלכות גניבה פרק א

הלכה א: כל הגונב ממון משוה פרוטה ומעלה עובר על לא תעשה שנ' לא תגנוב, ואין לוקין על לאו זה שהרי ניתן לתשלומין שהגנב חייבה אותו תורה לשלם, ואחד הגונב ממון ישראל או הגונב ממון גוי עובד עבודה זרה ואחד הגונב את הגדול או את הקטן.
הלכה ב: **אסור לגנוב כל שהוא דין תורה**, ואסור לגנוב דרך שחוק, או לגנוב על מנת להחזיר, או לגנוב על מנת לשלם, הכל אסור שלא ירגיל עצמו בכך.

8. לחם משנה הלכות גזלה ואבדה פרק א

הלכה ב: ואסור לגזול כל שהוא דין תורה וכו'. נראה דרבינו הוציא זה ממה שאמרו בפ' ד' מיתות (דף נ"ז) לגבי ברייתא דעל גזל גנב וגזל וכן יפת תואר וכן כיוצא בו עכו"ם וכו' כיוצא בו בגזל מאי היא א"ר אחא בר יעקב לא נצרכה אלא לפועל בכרם וכו' והקשו שם אי בשעת וכו' ותירצו אמר רב פפא לא נצרכה אלא לפחות משוה פרוטה והקשו אי הכי עכו"ם בישראל אסור הא בר מחילה הוא ותירצו נהי דבתר הכי מחיל ליה צערא בשעתיה מי לית ליה ופירש"י צערא בשעתיה מי לית ליה הילכך גזל הוא אלא שאין ב"ד ישראל נוקקין להשיבו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל נמי אסיר ומיעבר לא עבר דכתיב לא תגזול והשיב את הגזלה אמדיי דהשבון קרי גזל ואידך לא וכו' ע"כ. משמע דאסור בישראל בישראל מנגט בברייתא היתרא דוקא בישראל בעכו"ם אבל מעבר לא עבר וכדפירשין. וקשה דא"כ מה הקשו (בדף נ"ט) גבי מ"ש מי איכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור והרי פחות מש"פ ותירצו התם משום דלאו בני מחילה נינהו ע"כ. **השתא מה הקשו הא בישראל נמי איכא איסורא בפחות מש"פ כדמשמע בתירוץ דרב פפא וכדפסק רבינו ז"ל** ואי משום דאיכא מיתה בעכו"ם ובישראל ליכא אלא איסורא בלחוד בש"פ נמי חמור עכו"ם מישראל דבישראל ליכא אלא לאו ובעכו"ם איכא מיתה ולא אמרינן אלא דוקא

דליכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור אבל כיון דאסור לישראל אין חשש בזה ואי כפשטא דשמעתתא הך קושיא איכא לתרוצה דהך סוגיא אתיא דלא כר"פ דהא דחו שם דברי ר"פ ותירצו לכובש שכר שכיר וס"ל דבישראל פחות מש"פ אפילו איסורא ליכא אבל לדברי רבינו ז"ל ליכא לתרוצי הכי דא"א לומר כן דהא איהו פסק כר"פ משמע דהאי דינא דר"פ אתיא לפי המסקנא. וי"ל בדוחק דמ"מ פריך כיון דיש חילוק בין פרוטה לפחות מש"פ בישראל ובעכו"ם לא א"כ הרי חמיר עכו"ם מישראל:

9. ביאור הגר"א חושן משפט סימן שמח

[א] אסור כו'. ערש"י בסנהדרין נז א' ד"ה צערא כו' ואע"ג ששם נ"ט א' אמרינן והרי פחות מש"פ כו' היינו להשבון ובהנחם דחק עצמו בלח"מ:

10. חדושי הר"ן על סנהדרין דף נט ע"ב

אלא מעתה בני קטורה לא לחייבי. רש"י ז"ל מפרש אותן בני שילדה קטורה לאברהם בלבד שהיה אברהם חייב בהן, ולא מחזור שהרי לכל הפחות היה אברהם מצווה בהן כדין ילידי בית, ועוד שאם אין המצוה אלא לאברהם בלבד ודאי שאינו בחיוב כרת עליהם וא"כ (ו)היאך אמרו את בריתי הפר לרבות בני קטורה, וע"כ אנו צריכין לומר שבני קטורה כולן נתחייבו במילה וכל יוצאי ירכיהן מפני שנולדו לאחר שנצטוה אברהם במילה שאע"פ שעשו לא נצטוה היינו משום דמעטי' קרא כדכתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' מלכים:

11. רמב"ם הלכות מלכים פרק י

הלכה ז: המילה נצטוה בה אברהם וזרעו בלבד, שנאמר אתה וזרעך אחריו, יצא זרעו של ישמעאל שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע, ויצא עשו שהרי יצחק אמר ליעקב ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך, מכלל שהוא לבדו זרעו של אברהם המחזיק בדתו ובדרכו הישרה, והם המחוייבין במילה. הלכה ח: אמרו חכמים שבני קטורה שהם זרעו של אברהם שבא אחר ישמעאל ויצחק חייבין במילה, והואיל ונתערבו היום בני ישמעאל בבני קטורה יתחייבו הכל במילה בשמיני, ואין נהרגין עליה.

12. כסף משנה הלכות מלכים פרק י

הלכה ח: ומה שכתב ואין נהרגין עליה. משום דאשבע מצות אשכחן שנהרגין וכמו שקדם אשמונה לא אשכחן:

13. מרגליות הים [טז]

כבר תמה עליו המנחת חינוך במצוה ב אות ג שא"כ יתחייבו כל האומות במילה לפי שנתערבו בהם בני קטורה, ואין לומר לאשר בני קטורה הם מיעוט וכל דפריש מרובא קפריש שהרי לא הולכין אחרי הרוב דאלי"כ גם הם יפטרו...

14. מרגליות הים [טז]

טז. הותר לו בשר לאכילה... ביד רמה כ' בכל בשר קמיירי ואפי' דגים וחגבים מדמקשי ליה מדגים... ואיכא דמקשי הכא מאחר דלא הותר לו בשר באכילה למה לי למיסר אבר מן החי, ואית דדחקי ואמרי דכי אמרינן לא הותר לו בשר באכילה הני מילי להמית ולאכול אבל אם מת מעצמו מותר, והאי דאיצטריך למיסר אבמה"ח שאם פירש הימנו אבר בעודו חי אסור הואיל ופירש מבעל חיים, ולא מילתא היא דהא בשר סתם קאמרינן, ותו אי משום הריגת בעלי חיים היא דאיסור אדאשמעינן דלא הותר לו לאכול לאשמעינן דלא הותר לו להמית, ותו אי"כ היכי מותבינן עליה מדרי"י בן תימא והא התם לא קמיירי בבעלי חיים דקטיל איהו, אלא ש"מ דהאי פירושא ליתיה כלל ואנן עייננא בה ואיגלאי לן פרוקא בס"ד, והדין האי פרוקא דכי קאמרינן דלא הותר לו בשר לאכילה לאו דאצטוי עליה בפירוש אלא לא הותר לו קאמרינן ...

15. ספר תורת חיים על סנהדרין דף נט/ב

מלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לו יין אבל לחם היה מוכן לפניו ולא היה צריך שום תיקון כי אז היתה הארץ מוציאה גלוסקאות כמו שתוציא לעתיד כדאמרינן בפ"ב דשבת אלא אחר שחטא נתקלל בזעת אפיו תאכל לחם משמע דקודם לכן לא היה צריך להטריח עצמו בתיקון הלחם וכן איתא בב"ר מה היה אותו האילן שאכל ממנו אדם וחווה ר' מאיר אומר חטים היו ר' שמואל בר יצחק בעי קמי ר' זעירא א"נ אפשר חטים היו אל אין והכתיב עץ א"ל מתמרות היו הארזי הלבנון א"ר יעקב איתפלגין ר' נחמיה ורבנן ר"נ אומר המוציא לחם מן הארץ שכבר הוציא לחם מן הארץ ורבנן אמרי מוציא לחם מן הארץ שהוא עתיד להוציא לחם מן הארץ שנא' יהי פסת בר בארץ:

16. ספר בניהו בן יהוידע על סנהדרין דף נט/ב

והנה במדרש רות איתא שאמר ר' שמעון בן חלפתא בערב פסח אלך ואבקש פרנסה מהקב"ה, ועמד במערה והתפלל וראה כמין יד מושטת לו מרגלית אחת וקבלה, ואחר כך אשתו לא היתה רצונה בכך וחזר והתפלל והחזירה, ונזכר שם מעשה זו

ברוחב ע"ש. ונראה דמעשה זו של אריות היתה בתחלה, וכיון שנתלמד וראה בעיניו שנענה תכף לכך באותה מעשה של מרגלית היה לבו בטוח שיעשה לו הקב"ה בקשתו בלי שום ספק...

ובני ידידי כה"ר יעקב נר"ו תירץ דירדו שתיים אחת לצורך ואחת שלא לצורך כדי להודיע שלא ניכו לו מזכותיו בשביל זה הנס, דאם מנכין למה ליה בזו היתירה, עכ"ד:

והא דלא הוריד אליהו זכור לטוב בשר מן השמים כדיהיב לר' שמעון בן חלפתא אלא צוה את העורבים להבוא לו מבי טבחי דאחאב, נראה שלא רצה שיתפרנס במעשה נסים, אי נמי התם כמה ימים הוה הכי, וכאן רק פעם אתה, אי נמי רצה הקב"ה שיאכל בשר בהמה ממש כדי שיעשה בירור באכילתו, ובשר היורד מן השמים אין בו בירור:

17. ערוך לנר על סנהדרין דף נט/ב

שם בעי עלה דבר טמא הוא זה: מדבעי הכי משמע דלא היה מסופק רק אם דבר טמא הוא והם יכירו אותו והרי לפי דעתו שירד דבר איסור מן השמים עדיין יש להסתפק דלמא נבילה היא ולא נשחט כראוי ומי יכיר זה ואי גם זה היה בכלל שאלתו אם טהור הוא פ' אם מוכשר הוא לאכילה כמו כן היה ר' זירא מצי למיבעי ירד לו בהמה כולה מתה שנראה לעין שאינה שחוטתה היא מאי וא"ל דגם בכה"ג עדיין יש להסתפק דכשרה היא דלמא בן פקועה היא ונכשרה בשחיטת אמה דהא עדיין שייך הספק בבהמה גדולה שנראה לעין שאינה בן פקועה ונראה לי דזה באמת לאו איבעי' היא דהך ודאי לא ירד כיון דכבר אמר אין דבר טמא יורד מן השמים וזה גם ר"ז ידע רק מה דמבעי' לי' יורדת לו דמות חמור הכי קמבעי' לי' דלמא לכן אינו יורד דבר טמא שלא להכשיל ב"א אבל בהך שנראה לעין שדבר טמא הוא ירד דע"ז לא יבוא מכשול או דלמא דבר טהור הוא ואף שיש לו דמות חמור הא אמרינן בבכורות (דף ו' ע"ב) פרה שילדה כמין חמור טהור ודלמא נולד מן הכשרה וע"ז השיב ר"א למה אתה דואג שטמא הוא הא כבר אמרתי שאין דבר טמא יורד מן השמים כיון שגם בדבר טמא יש להסתפק שמא טהור הוא שנולד מן הכשרה א"כ ודאי לא ירד שלא יצא מכשול שיאכלוהו ב"א ובהא א"ש מה שהשיב לו דאם ישנו טהור הוא כמו שפ' רש"י והא אנו רואים דחמור הוא אלא דגם בחמור שייך הכשר כשנולד מן הכשרה:

18. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן כה

בענין תפלה לבן נח אם יש לו מצוה ובענין תפלה בעת צרה ח"ו ה' טבת תשכ"ג. מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר שלום ריווקין שליט"א.

הנה לענין בן נח אם מחוייב בתפלה, פשוט שאינו מחוייב דהא לא נמנו בהמצות דחייבין בני נח בסנהדרין דף נ"ו וכן לא הוזכר ברמב"ם פ"ט ממלכים שחושב מצות דחייבין בני נח.

ולענין אם יש לו מצוה כשמתפלל להשי"ת נראה שיש לו כמפורש בקרא בישעיה כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים ופרש"י שם ולא לישראל לבדם, ואם הוא לגרים שיתגיירו הא הם כישראל ממש וזה היה נקרא לישראל לבדם לכן ברור שקאי גם לבני נכר שלא נתגיירו ומקיימים רק מצות שחייבין בני נח, וא"כ הרי הוא כמפורש שאף שפטורין מתפלה מ"מ כשמתפללים להשי"ת עושין מצוה, דאל"כ איזה שבח הוא במה שיקרא בית תפלה לכל העמים אם אין להנכרים שום מצוה בתפלתם. ומסתבר שהוא בחשיבות דאינו מצווה ועושה ובשכר זה. ולהרמב"ם פ"י ממלכים ה"ט שאסור לבן נח לחדש מצוה ולקיים בדעתו שמצווה על זה והא דכתב בה"י שכן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצות התורה כדי לקבל שכר אין מונעין אותו הוא כפ' הרדב"ז שעשאה בידעיה שאינו מצווה ע"ז אבל מ"מ רוצה לעשותה, יהיה גם בתפלה כן דמ"ש משאר מצות.

אבל נראה לע"ז דהוא רק לקבוע חיוב להתפלל אף כשאין לו צורך מיוחד לבקש איזה דבר אבל כשמתפלל רק כשיש לו צורך כגון שיש לו חולה או שאין לו פרנסה הוא כחייב ממש, ולא קשה ממה שלא החשיב זה למצוה מיוחדת בחיובי בני נח, משום דזהו עיקר האמונה בהשי"ת שרק הוא הנותן פרנסה והרופא חולים וכשאינו בוטח על השי"ת ואינו מתפלל אליו הרי הוא כאינו מאמין בו ומאמין בדברים אחרים, ואמונה בהשי"ת אף שלא הוזכר זה במנין הז' מצות ודאי הוא מחוייב להאמין, שהרי אף קיום כל הז' מצות אם לא עשאם מחמת שהשי"ת צוה בהן בתורה, מפורש ברמב"ם ספ"ח שם שלא נחשבו כמקיימים ואינם מחסידי אה"ע עיי"ש, וא"כ בהכרח שמחוייב להאמין בהשי"ת וגם שנתן התורה, וממילא הרי רק ממנו צריך לבקש פרנסה ורפואה וכל דבר.

ופשוט שאף הסוברים דתפלה הוא רק מדרבנן הוא רק לענין להתפלל בכל יום אף שאין לו צורך מיוחד אבל כשיש להאדם צורך מיוחד כמו בעת צרה יודו שהוא חיוב מן התורה להתפלל. ומפורש כן ברמב"ן בסה"מ מ"ע סימן ה' עיי"ש. ומש"כ הרמב"ן שם ומה שדרשו בספרי ולעבדו זו תפלה אסמכתא היא או לומר שמכלל העבודה שנתפלל אליו בעת הצרות, שמשמע לכאורה שמספקא לו אין הספק שמא גם להתפלל בעת צרה הוא רק דרבנן שזה א"א דהוא מעיקרי האמונה לבטוח בהשי"ת ולבקש מעמו שיעזרהו, וכדחזינן שנענש אסא על שלא דרש את ה' בחליו כי ברופאים בדה"י ופ' במצודת דוד שלא דרש להתפלל אל ה', ואם היה רק מדרבנן אף בעת צרה מ"ט נענש דהא לא תיקנו אלא אנשי כנה"ג אם הוא רק דרבנן, ודוחק לומר ששלמה תיקן להתפלל בעת צרה ואנשי כנה"ג הוסיפו להתפלל בכל יום דלא הוזכר זה. וגם הא חזקיהו המלך גנז ספר רפואות כדאיתא בברכות דף י' ופרש"י שם כדי שיבקשו רחמים, ואם לא היה חיוב לבקש רחמים לא היה זה טעם שיגנוז דמה לו אם לא יבקשו רחמים כיון שאין לזה חיוב, לכן ברור שלכו"ע מחוייבין להתפלל בעת צרה מדאורייתא אף להסוברים תפלה דרבנן. וכוונת הרמב"ן בספקו הוא אם יש לפרש הקרא על זה משום דאף בלא קרא ידעין זה מטעם דהוא מעיקרי האמונה והוי דרשת הספרי מלעבדו זו תפלה בהכרח על כל הימים אף שלא בעת הצורך שזהו לידידיה רק אסמכתא, או שאף שא"צ קרא מ"מ יש לפרש לעבדו על זה שיתפלל בעת צרה ויהיה ע"ז עוד עשה לבד החיוב מצד עיקרי האמונה. וכיון שמצד עיקרי האמונה יש חיוב הוא חיוב גם על בן נח להתפלל בעת צרתו ויהיה לו שכר על אמונתו בהשי"ת ותפלתו אליו כמחוייב ועושה בתפלה זו דבעת צרה...